

Nr 575.

Av herr **Ekdahl m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 140, angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.

I proposition nr 140 till 1952 års riksdag har Kungl. Maj:t meddelat förslag angående successivt förstatligande fr. o. m. höstterminen 1952 av de kommunala gymnasierna i Arvika, Karlshamn, Katrineholm, Kiruna, Söderhamn och Ämål.

Departementschefen understryker i sitt yttrande till statsrådsprotokollet såsom betydelsefulla kvalifikationer för ett kommunalt gymnasium, vilket ifrågasättes till förstatligande, bl. a.:

a. Gymnasiets »dragningskraft», avspeglad i »den faktiska lärjunge-tillströmningen».

b. De ekonomiska uppoffringar en stad eller kommun gör för sitt kommunala gymnasium, samt

c. i vilken utsträckning dessa ekonomiska uppoffringar kommit »utsocknes lärjungar» till godo.

I det förslag från skolöverstyrelsen, som ligger till grund för departementschefens ställningstagande, framhålls såsom »faktorer, som förtjäna beaktande, då fråga är om upprättande av ett högre allmänt läroverk», bl. a.:

d. Samhällets läge ur kommunikationssynpunkt.

e. Bärigheten i det rekryteringsunderlag, som bildas av samrealskolor, kommunala mellanskolor eller andra realskolformer i dels den ifrågasatta läroverksorten, dels det kringliggande område, som i rekryteringshänseende skulle kunna räknas såsom läroverksortens »uppland».

När undertecknade genom denna vår motion tillåta oss hemställa, att även det *kommunala gymnasiet i Ängelholm* måtte medtagas i den första förstatligandegruppen, anse vi oss ha stöd för denna vår hemställan i de ovan refererade motiveringar, som av såväl departementschefen som skolöverstyrelsen förebragts såsom väsentliga vid bedömande av turordningen, när det gäller förstatligande av kommunala gymnasier. — Vi tillåta oss i vår vidare argumentering följa den ordning, i vilken vi här ovan refererat återopade motiveringar.

a. *Gymnasiets dragningskraft* markeras för Ängelholms kommunala gymnasiums del av det lärjungeantal, som gymnasiet företer enligt översikten å s. 6 i propositionen. Av de 32 kommunala gymnasier, som denna översikt upptager, ha endast 8 högre lärjungeantal än Ängelholm, vartill kommer ett med exakt samma antal lärjungar. Sedan de sex i propositionen föreslagna gymnasierna blivit förstatligade, återstå endast tre, vars lärjungeantal kan jämföras med Ängelholms. — Översikten på s. 6 i propositionen

är, betraktad såsom jämförelsematerial i detta sammanhang, dessutom så till vida missvisande, att samtliga gymnasier med elevantal högre än Ängelholms ha både real- och latinlinje, Ängelholms endast reallinje, vartill kommer att Solna gymnasium är fyraårigt, Ängelholms treårigt. — Göres en värdering med hänsyn till alla dessa moment, ligger Ängelholms kommunala gymnasium utan gensägelse i främsta linjen beträffande den »dragningskraft», som elevantalet bär vittne om. — Det bör också i detta sammanhang nämnas, att vid innevarande läsårs början — hösten 1951 — måste tre fullt godkända inträdessökande avvisas på grund av bristande utrymme.

b. *Läroverkskommunens ekonomiska uppoffringar* belysas vad angår Ängelholms kommunala gymnasium genom nedanstående tablå:

Förvärv och omändringar av fastighet för skollokaler	kr. 184 155: 34
Inredning av vindsvåningen i samrealskolebyggnaden till lokaler för gymnasiet	» 56 391: 19
Anskaffning av inventarier, bänkinredning m. m., under åren 1949—1951	» 29 495: 69
Summa investeringar	<u>kr. 270 042: 22</u>

Driftsutgifter för gymnasiet:

under år 1949	11 714: 93	
» » 1950	42 522: 94	
» » 1951	<u>76 285: 70</u>	= summa driftsutgifter kr. 130 523: 57

c. »*Utsocknes lärjungar*» ha i betydande utsträckning — man kan ha rätt att säga till övervägande del — dragit nytta av ovan angivna betydande ekonomiska uppoffringar från Ängelholms stad.

Såsom framgår av översikten å s. 6 i propositionen, hade Ängelholms kommunala gymnasium vid den tid, som översiktens uppgifter byggdes på, utsocknes lärjungar till 80 procent av hela lärjungeantalet. Den sedermera verkställda införlivningen av Höja och Rebbelberga landskommuner med staden Ängelholm har sänkt detta procenttal till endast 76 à 77. Enligt läroverkets katalog för läsåret 1951/52 ter sig det utsocknes inslaget bland eleverna sålunda:

i ring III	23	utsocknes	av	totalt	27	elever	=	85 %
i ring II	22	»	»	»	31	»	=	70 %
i ring I	20	»	»	»	30	»	=	$\frac{2}{3}$

Läroverket i Ängelholm har en femårig och en fyraårig realskolelinje.

I den femåriga realskolan, som självfallet har det minsta antalet elever från andra orter, växlar dock det utsocknes inslaget mellan lägst 40½ pro-

cent och högst 51,7 procent. Av dess sammanlagt 458 elever äro 214 utsocknes, d. v. s. i medeltal 46,7 procent.

Den fyraåriga realskolan åter har utsocknes elever till ett antal som ligger mellan lägst 70 procent och högst 86 $\frac{1}{3}$ procent. — Sammanlagda elevantalet är 131, därav 106 utsocknes. Medeltalet här alltså 80,2 procent.

Vi ha velat anföra även realskolestadiets utsocknes siffror för att understryka, att staden icke bara haft och har utan också kommer att i fortsättningen få avsevärda utgifter för beredande av tillgång till högre skolstadier åt ungdomar från andra kommuner.

d. *Läroverkssamhällets läge ur kommunikationssynpunkt* torde för Ängelholms vidkommande kunna anses som det bästa tänkbara. Järnvägsförbindelse finnes åt sex håll: Hallandsgränsen, Smålandsgränsen, Klippan, Åstorp, Höganäs och Hälsingborg. Dessutom gå från staden landsvägsbusslinjer åt åtta olika håll, trafikerande praktiskt taget hela nordvästra Skånes tätbefolkade landsbygd.

e. *Rekryteringsunderlaget i form av real- och därmed jämförliga skolor* torde också tåla även mycket kvalificerade jämförelser. Samrealskolan i Ängelholm har för närvarande sammanlagt på sina båda linjer 589 elever. Kommunala gymnasiet i Ängelholm rekryteras dessutom från samrealskolor eller jämförliga undervisningsanstalter i Båstad, Höganäs, Klippan, Åstorp och Örkelljunga med sammanlagt 973 elever.

f. Till det ovan anförda vilja vi lägga ytterligare en synpunkt, nämligen det inflytande tillvaron av det kommunala gymnasiet i Ängelholm har på *Elevutrymmet vid Hälsingborgs båda högre allmänna läroverk.*

Hälsingborg har ett högre allmänt läroverk för gossar och ett högre allmänt läroverk för flickor. Vid kommunala gymnasiet i Ängelholm undervisas för närvarande

i ring III	20	gossar	och	7	flickor,
i ring II	18	»	»	13	»
i ring I	17	»	»	13	»

Motsvarande gymnasieringar, som för närvarande finnas i Hälsingborg, skulle icke förmå bära en utökning, motsvarande de ovan angivna siffrorna för de olika ringarna i Ängelholm. Då emellertid samtliga de elever, som för närvarande undervisas vid Ängelholms gymnasium, skulle vara nödsakade att söka sig till Hälsingborg, därest gymnasiet i Ängelholm icke funnits, hade en sådan eventualitet inneburit, att sex nya avdelningar hade fått inrättas vid de båda högre allmänna läroverken i Hälsingborg, tre vid vardera, för att tillgodose ifrågavarande ungdomars behov av gymnasieutbildning.

Av det ovan anförda torde framgå såsom obestridligt, att Ängelholms kommunala gymnasium

dels fyller uppgifter av sådan art, att det icke kan anses rimligt, att staden ensam, eller med det begränsade stöd som kan följa med ett framtida statsbidrag, skall bära de kostnader, som upprätthållandet av ett gymnasium kräver,

dels med hänsyn till föreliggande rekryteringsunderlag har de bästa utsikter att utvecklas till ett gymnasium med olika bildningslinjer, till gagn även för och icke minst ungdomen över en vidsträckt och tätbefolkad landsbygd.

Vi tillåta oss därför hemställa,

att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition 104 måtte besluta, att det kommunala gymnasiet i Ängelholm fr. o. m. den 1 juli 1952 förstatligas under samma villkor och på samma sätt som i propositionen föreslagits beträffande de kommunala gymnasierna i Arvika, Karlshamn, Katrineholm, Kiruna, Söderhamn och Åmål.

Stockholm den 2 april 1952.

Thorvald Ekdahl.

Filip Kristensson
i Osby.

Alfred Andersson.

Jöns Nilsson
i Bästekille.

Karl Bergström.

Harald Johnsson
i Skoglösa.

Nr 576.

Av fru **Renström-Ingenäs m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 140, angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.

(Lika lydande med motion i Första kammaren, nr 428.)

Stockholm i april 1952.

Lena Renström-Ingenäs.

Disa Västberg.

Elsa Ewerlöf.
